

MAGYARÁG

1938. Aug. 25

VII. No. 236

1 lei

Proprietar: „Frima” S. A. inreg. la Trib.
Bihar Fsoc. 1798—1938

Administrator delegat și girant responsabil
Văduva lui PĂȘTOR EDE

Fondator:

PĂȘTOR EDE

Redactor responsabil:
Dr Zoltán Eugen

Registru în registrul Publicațiilor: Tribunalul Bihar Dos. No. 810—1938. Ordonanța No. 15—1933. - Redacția și admin. Oradea-Nagyvárad, P. M. Viteazul 4.

Nem jött létre megegyezés Bledben

Bled, aug. 23. A kisantant külügyminiszterének hétfő délutáni értekezletén résztvett Besenyei Bakách belgrádi magyar követ, aki félórán át tárgyalta a három külügyminiszterrel.

A Curentul Bledbe kiküldött külpolitikai szerkesztője Romulus Dianu a következőket jeleti a kisantant értekezletéről: Magyarország egész sereg meghatalmazott miniszterrel, sajtóattaséval, diplomáciai szerkesztővel képviselteti magát.

A talajt megtisztították a Magyarországgal való megegyezésre, Budapestnek most van egyetlen alkalma, hogy elfogadja a felé nyújtott kezét. Tudvalevő, hogy most folyik le Németországban Horthy kormányzó látogatása Németországban. Vajjon a magyar kormány eddigi tartózkodó magatartása mellett kitart-e? Lehetséges, hogy politikai horizontja megjavítása kedvéért Magyarországgal habozni fog Bledben. Lehetséges. De ugyanígy lehetséges, hogy szomszédaink re játszanak egy játszmát és Berlinben bejelentse a hármasszövetséghez való közeledésének alternatíváját is. A csehszlovákiai magyar kisebbség követelése a végleges megegyezésnek utját állják, de a Magyarország és a kisantant közötti eszmecsere nem maradhat kézzelfogható eredmény nélkül.

Három kérdés foglalta le ma a kisantant tanácsának figyelmét: 1) a Magyarországgal való viszony. 2) A kisantant államok viszonya szomszédjaival. 3) A dunai kérdés.

A magyar kormány kétoldali szerződést akar mindegyik állammal külön-külön, elhalasztva a Csehszlovákiával való megegyezést mindaddig, amíg a szudéta probléma megoldást nem nyer.

Ebben a tekintetben a kisantantnak külön véleménye van és inkább megvárja, amíg Magyarország egyezményt köthet mindhárom állammal.

A kisantant államok viszonya szomszédjaival egész sereg problémát vet fel. A kisantant szomszédai: a Szovjet, Lengyelország, Németország,

Magyarország, Olaszország és Bulgária. A kisantant államok és a fenti országok közti viszonyt behatóan megvizsgálták.

Ha Magyarország a dunai szolidaritás politikáját vállalja...

A jelek szerint Olaszország közömbös a dunai kérdés iránt, mert Németországnak több és nagyobb érdeke van a Dunán. A kisantant államait a tavaszon egy német küldöttség kereste fel, amely kérdőívet adott át arról, hogy miként képzei mindegyik dunai állam a dunai státutumot. Románia Csehszlovákiával és Jugoszláviával együttesen fog válaszolni a kérdőívre. Mindenesetre a megegyezés, még ha nem is a régi versaillesi szerződés alapján történik, nem hagyhatja ki a dunai határozás és a Versaillesben elfogadott egyenlőség elvét.

Anglia és Franciaország a melyek nem dunai államok, különleges figyelmet szentelnek a bledi konferencián tárgyalás alá kerülő dunai kérdésnek.

A kisantant államok hajlandók nagyon messze menni a Magyarországnak nyújtandó engedmények terén, ha az a maga részéről a dunai szolidaritás politikáját vállalja. Mint mondtam azonban, nehéz lesz elérni ezt ma, amikor Horthy kormányzó Berlinben van és Magyarország csak egyéni megegyezést akar mind egyik állammal és olyan feltételeket szab, amelyeket a kisantant nem fogadhat el teljes egészében.

Bled, aug. 23. A kisantant államok bledi konferenciája ma véget ért.

Már tegnap este híre terjedt hogy a kisantant és Magyarország között folyó tárgyalások végleges perfektuálása akadályokba ütközik és nem lehet szó arról, hogy a hivatalos kommuniké már bejelentse a megegyezést. Bledi diplomáciai körökben különféle kombinációk merültek fel, de többek között Horthy Miklós

kormányzó és a magyar kormányférfiak németországi látogatásával magyarázzák a megegyezés elhalasztásának szükségességét.

Az a tény, hogy Bledben nem jött létre a megegyezés, semmiféle további következtetésekre nem szolgáltat okot, mert Petrescu Comnen külügyminiszter is igen derűlátóan nyilatkozott a kérdésben és azt hangoztatta, hogy a legro-

videbb időn belül eredményt fognak elérni.

Bled, aug. 23. Tengap este Sztójadinovics jugoszláv miniszterelnök és külügyminiszter vacsorát adott Petrescu Comnen és Krofta tiszteletére. A vacsorán a Bledben időző diplomaták is résztvettek. Sztójadinovics örömet fejezte ki, hogy két kollégáját a bledi tó csodálatos partján üdvözölheti.

Petrescu Comnen külügyminiszter beszéde

Petrescu Comnen külügyminiszter beszédére került sor ezután. Mindenekelőtt hangoztatta, hogy a bledi szívélyes fogadtatás minden elképzelést meghalad s keresve sem lehetett volna alkalmasabb helyet találni arra, hogy a jelenlevők homlokáról eloszlassák a borulátás felhőit. Az a baráti megnyilvánulás, mely a Bledbe érkezőket várta, többet jelent, mint az őszinte barátság kifejezését, mert egyenesen báto-

ritást jelent.

Ezután arról beszélt Petrescu külügyminiszter, hogy a mikor május hónapban baráti kézfogást ajánlottak fel összes szomszédainknak, sokan diszkrét skepticismussal várták a fejleményeket és ez a szkepticizmus a nemzetközi sajtóban is felbukkant. Viszont a szalonikii egyezmény bizonyította, hogy a sinai megbeszélések nem csupán üres frázisokból álltak.

A kisantant és Magyarország megegyezése

A külügyminiszter ezután a kisantant és Magyarország között folyó tárgyalásokról beszélt:

— Örvendtünk volna, ha ma összes barátainkkal közölhetjük volna — mondotta —, hogy újabb értékes okmányokkal járulunk hozzá a duravölgyi népek békéjéhez. Sajnos és

előrelátható okok megakadályozták bennünket abban, hogy ezt ma már megtegyük. Bizonyosak vagyunk abban, hogy a jelenlegi elnökünk az elődeink által megkezdett munkát folytatni fogja és hamarabb, mintsem hinnők, közreadhathatjuk a megegyezésről szóló szerencsés hírt.

Lansbury megérkezett Bukarestbe

București, aug. 23. George Lansbury, a neves angol munkáspárti vezér és az alsóház tagja vasárnap este 8 órakor Bulgáriából Giurgiuur át a fővárosba érkezett, kíséretében Bartlett Walter Perryvel és Carter Henoy lelkésszel. Az előkelő angol vendéget Giurgiuuban a román külügyminisztérium részéről Vardala követ-ségi titkár és dr. Mateescu, az Angol—Román Társaság főtitkára fogadta.

Amint ismeretes, Lansbury most délkelet-európai körutat

tesz, hogy gazdasági alapokra helyezett béketervét az illetékes államférfiakkal megvitatssa. Ez utjára első állomása Szófia volt, ahol megbeszéléseket folytatott Borisz királlyal és a bolgár kormány tagjaival. Bucarestből az angol politikus Belgrádba, onnan pedig Budapestre és Prágába utazik.

Emlékeztet, hogy Lansbury a múlt évben meglátogatta Hitler és később Mussolini, hogy személyesen tájékozódjon szándékaik és elgondolásai felől.

Napósoldal

Külvárosi utcán haladok. Újságok a kezemben. Keresek valakit.

Barátságos külsejű férfi jön szembe. Rámnéz. Néhány pillanatig tétovázik, azután mélyet köszön.

Felbátorodom és megkérdezem tőle, hogy nem tudja-e hol lakik, akit keresek. Ismeretlen ismerősöm egy pillanatra meghökken. Azután újra végigmér. Most látja csak, hogy újságot tartok a kezemben.

— Bocsánat — mondja — azt hittem, adóívekkel tetszik járni.

Hanglajtása nem hagy kétséget maga után::

Visszavonta a köszönést, amikor megtudta, hogy nem végrehajtóval vagy adószedővel találkozott szembe.

Kolozsvári barátom meséli:

A gazdag ember fia megbukott az érettségén. Sebj, az ilyesmi megtörténik a legjobb családban is. Fő, hogy a fiú életrevaló legyen, ne valami pipogya fráter, tudjon beszélni a nőkkel, sőt ha kell, nyilvános helyen is úgy viselkedjen női társaságban, ahogyan egy jól nevelt fiatalemberhez illik. Ebben szerencsére nincs hiány. Az ifju még iskolába járt, amikor megismerkedett egy barna lánnyal és most — hogy már lehet — kávéházakban, klubokban, strandon, moziban, mindenütt együtt láthatók. — Ötösben. A barna lánynak ugyanis van három nővére és a barna lány nagyon testvérszerető. Nem maradhatnak otthon, amikor ő szórakozni megy, a klubban úgy sem lehetnek kettesben, tehát mindegy, ha a többiek is ott vannak. Az ifju pedig fizeti szívesen az ötszörös cecet.

Barátai le is szögezték:

— Látjátok, ez az igazi ideális fiutípus. Tízennyolc éves és máris családfenntartó.

Az országos szabókongresszuson az egyik — egyébként nagyon intelligens — előadó azt indítványozta, hogy állítsanak fel fekete könyvet a rosszul fizető adósokról. Minden megrendelő, aki nem fizeti ki ruhaszámláját és adós marad szabójának, bekerülne ebbe a könyvbe és egyetlen más szabó sem szolgálná ki. A javaslatot azonban leszavazták. A kongresszus tagjai arra az álláspontra helyezkedtek, hogy ilyen középkori eszközökkel mégsem lehet megbélyegezni a ruhakészítő urakat és hölgyeket. A fekete könyv helyett inkább tudakozódó információs irodákat fognak fel állítani a szindikátusok mellett.

Egyszóval a fekete könyv nem vonul be a divatszalonokba. Pedig talán néha hasznos lett volna. Tegyük fel, ha öngyilkos elment volna varró

nőjéhez és rendelt volna három kosztümöt, két komplett és néhány toalettet és hanyag eleganciával odavetette volna:

— A számlát pedig küldjék el X. urnak.

A szalon tulajdonosnője benézett volna a fekete könyvbe és megrázta volna a fejét:

— X. nem fizetett ki a múltkor egy ruhavasalást. Nem küldhetjük el neki a számlát.

„Milyen hálás lett volna X. ur — a fekete könyvnek...”

Ami egyébként csak a francia szalonokban lett volna fekete könyv. Angol munkákkal kapcsolatban — a la alsóház — bizonyára **fehér könyvnek** hívták volna.

Csak a kongresszus vége felé derült ki, hogy a férfi és női szabók bizony csak a teremben ülnek olyan békésen egymás mellett. Egyébként a női szabók meglehetősen mértékben haragusznak uridivatoss kollégáikra, akik női ruhákat vállálnak női kabátokat és kosztümöket készítenek és ha-

tározatilag szögezték le, hogy női szabó nem vállalhat férfi ruhát — ami ritkán is szokott előfordulni — és vice versa.

A vice versa körül nagyon sokat panaszkodtak a női szabók. Az egyik felszólaló például kijelentette, hogy a férfi szabók azért követnek el tisztességtelen versenyt, mert a szilfid, jóalakú nők kosztümjeit készítik el, de a százas test súlyt és a 85-ös mellbőséget megközelítő hölgyeket átengedik a női szabóknak.

— Hogy pedig ez mit jelent, jól tudják a kolléga urak — mondotta a szónok.

— Ugy van, ugy van! — sóhajtottak kórusban a női szabók.

Ami napnál fényesebben bizonyítja, hogy nemtelen dolog egymás nemét megzavarni.

A városi autó javítás alatt van. Generáljavítás. Sőt: a mentőautót is javítják. A város lehetőség szerint kéri az öngyilkosjelölt hölgyeket és

urakat, szíveskedjenek prolongálni szándékuk megvalósítását, mert autó helyett csak mentőkocsin szállíthatják be őket a kórházba.

A városnak egyetlen autója van jelenleg üzemben: a vízműtelep autója. Reggel 8-kor ez viszi fel a polgármestert a városházára (ilyen koránkelő polgármestere sohasem volt a városnak) s ugyan ez szállítja déli 12-kor haza. Közben — ha az üzemnek nincs szüksége rá — a városháza udvarán áll. Itt történt vele a malheur.

A városi adóvégrehajtók ugyanis egy tehenet hajtottak be a városháza udvarára, amely úgy vélt bosszút állni le foglaltsága miatt, hogy szarvával nekiment az autó hátuljának és behorpasztotta a karosszériát.

Élt Armand Calinescu belügy miniszter engedélyével: a városi közigazgatást szabad kritizálni.

Elégett öt ló egy francia versenyistállóban

Páris, augusztus 23. Nantes közelében a Retion lóversenyistállóban tűz ütött ki. 26 versenyló közül ötöt nem lehetett rávenni arra, hogy a lángokon át ugorjanak és így el-
égtek. A többi csak nehezen lehetett összefogni. A kár meghaladja a másfélmillió frankot.

Agyonütötte nagyapját, mert kizárta a vagyonból

Besztercéről jelentik: Borzalmos gyilkosság történt Joseni-Borgoului községben. Moldovan Iuon földműves nagyapját Budachan Pantelimon 65 éves

gazdát agyonütötte. A gyilkosság elkövetése után Moldovan 69 éves nagyanyját is megakarta ölni, ez azonban kellő időben elmenekült a lakásból. A gyilkosság oka az volt, hogy

az öreg Budachan házaspár minden vagyonát leányárak ajándékozta és Moldovant az örökségből kizárta. A gyilkos földművest letartóztatták.

Huszonnégy év távlatából vizsgálat indult meg a „Diesel-rejtély” felderítésére

Ki tette el láb alól angliai útján a Diesel-motorok világhírű feltalálóját

Egy zseniális fiatal élet pusztulása a háborúelőtti cselekvések hírájában

Londonból jelentik: A francia és angol rendőrség politikai osztályai legújabbban a „Diesel-rejtély” felderítésén dolgoznak. A német Diesel-motorok világhírű feltalálójáról van szó, akinek titokzatos halála körüli homály még ma sem oszlott el, annál is inkább, mert mögötte rendkívül élesen mutatkoznak meg azok a súlyos nemzetközi intrikák és politikai cselekvések, amelyek aztán az 1914-es világháború kitöréséhez vezettek.

1914. kora tavaszán a fiatal Rudolf Diesel megjelent a berlini hadügyminisztérium szakbizottsága előtt és bemutatta találmányát, amely azonnal általános elismerést keltett. A zseniális mérnökről hasábos cikkek jelentek meg a lapokban, a német császár is kihallgatáson fogadta és magas kitüntetésben részesítette. Mi-

előtt azonban az illetékes személyiségekkel megegyezést létesíthetett volna, Diesel egy nap megdöbbenéssel tapasztalta, hogy gyanús alakok ólalkodnak körülötte és hogy egy ízben távollétében be is akartak törni lakásába.

Azrap csomagolt és a tervekkel zsebében Antwerpenbe utazott, majd ott a „Dresden” nevű német gőzösre szállt fel, hogy azzal Harwichba hajózzék.

Diesel azonban sose érte el az angol partokat.

Néhány órával hajórászállása után ugyanis eltűnt s amint kabinjába léptek, ott csak bőrdíjat találtak.

Néhány hét múlva azonban holland halászhajók egy fiatal férfi holttestét emelték ki a tengerből s arról a zseniális feltalálóra ismertek rá. Diesel holttestén találtak ugyan olyan

sérülést, amely gyilkosságra engedett volna következtetni, mégis nyilvánvaló volt, hogy a szerencsétlen fiatalembert egy óvatlan pillanatban a tengerbe vetették.

Rá néhány héttel kitört a világháború és 1914. őszén már feltűntek az Északi tengeren az első német tengeralattjárók, amelyekről csakhamar kitűnt, hogy azokat Diesel motorral szerelték fel és hogy a német birodalmi hajógyárakban készültek.

Az angol és francia rendőrség most magánszorgalomból kutatást kezdett a tragikus végű német feltaláló végzetes útjárak felderítésére és 24 esztendő távlatából bizonyítani akarja, hogy Rudolf Dieselt német állami szervek tétették el láb alól, mielőtt találmányát részben a brit tengerészet részére értékesíthette volna.

A DUNA VÖLGYI MEGBÉKÜLÉS

(p.) A kisantant blédi értekezlete és Horthy Miklós magyar kormányzó németországi útja felé fordul ezen a héten Európa figyelme. Más években az augusztus a politikai szélcsend hónapja. A demokrácia országok parlamentjeit ilyenkor szabadságra küldik, a diplomata is nyaralnak, mostanában azonban nincs pihenés sem a külügyminiszteriumokban és főként nincs a hadügyminiszteriumokban. A spanyol polgárháború bonyodalmai és a csehszlovákiai zűrzavar tetejébe Hitler gondoskodott a nagy német hadgyakorlattal arról, hogy Európában és az egész civilizált világban egyre több nyugtalanságot okozzon. A demokrácia nagyhatalmak: Anglia, Franciaország és újabban az Egyesült Államok is, kinyilvánították, hogy a békéért és a civilizációért, az emberiség közös kincséért összefognak minden támadó és háborús szándék ellen. Fokozott jelentősége van tehát a mai helyzetben Németország közvelel szomszédai állásfoglalásának. A kisantant keresi a megegyezést Magyarországgal. Ehhez a megegyezéshez tudunk kell, figyelemreméltó sullyal járult hozzá a szaloniki egyezmény. Ez után Magyarország sem lehet Európa egyetlen állama, amelyet még nem oldottak fel a békeszerződés záradéka alól. Nyitott kérdés azonban, hogy a kisantant mit kér és mit kap cserében. Hajlandó lesz-e Magyarország a három kisantant állammal formális megnevezési szerződést kötni, vagy legalább ünnepélyes formában kinyilatkoztatni, hogy szándékai békések? Egy-két nap múlva választ kapunk erre a kérdésre és érzésünk szerint a válasz igenlő lesz.

Horthy magyar kormányzó németországi útja talán nem is véletlenül esett egybe a kisantant értekezlet megnyitásával. A fényes kiel fogadtatás szemképráztatása mögött azonban tudni kellene azt is, hogy miről tárgyalnak a magyar államférfiak Németország képviselőivel. Valószínű, hogy Németország nem szívesen veszi a dunai rendezést, még akkor sem, ha az fegyver- és tengeri társas: Olaszország égisze alatt történik. A helyzetet Hitler ugyanúgy fogja fel, mint Ausztriában: „népszavazást igen — de azt ne Schuschnigg, hanem én rendezzem meg. Dunavölgyi megegyezést, de Németország gazdasági

hegemóniája elsősorban biztosítva legyen.” Így gondolkozik Hitler és ezért rendezte meg a kiel találkozót. A mindig jól értesült párisi sajtó azonban úgy tudja, hogy az ünnepesen tul sem Horthy, főként pedig nem Imrédy és Kánya nem mennek bele olyan megegyezésbe, amely Magyarországot elszigetelheti szomszédaitól és a nyugati hatalmaktól. A magyarországi nyilasmozgalom veszedelmei, éppúgy, mint Schuschnigg példája élénken bizonyítják, hogy a függetlenség részbeni feladása is az ország elvesztését jelenti. Németország vazallusának lenni, vagy független kisállamok békés szomszédai együttélését biztosítani — ez itt a kérdés. Megbocsáthatatlan hiba lenne, ha a közmondásos magyar józanság ezuttal cserben hagyná a Középeurópa szívében élt kis ország vezetőit és a totális téveszméktől, fasiszta szemfényvesztéstől elkápráztatva nem látnák meg, a kis nemzetek útja csak a szabadság, jogegyenlőség és a béke mezején vezet a fejlődéshez.

Borzalmas kísértet jár az angol király apósának kastélyában

Londonból jelentik: Néhány nappal ezelőtt a Timesben a szerkesztőhöz intézett levél jelent meg, amelynek feladója Franz Jungbauer velszi ausztriai lakos. A levél a következőképpen szövege:

„Rövid idővel ezelőtt a német lapokban hirt olvastam, amely szerint Angliában 150 kastélyban kísértet jár és tulajdonosaik ezért nem tudják eladni őket. Innen nem tudom megállapítani, hogy ezek a történetek igazak-e, de nagyon érdekelnek ezek a kísértetek és felelősséget vállalom érte, hogy elkergetem őket, ha valamelyik kastély tulajdonosa megbíz vele. Csak azt kérem, hogy az én és segédek költségeit megfizessék, díjat csak akkor kérek, ha az ügyet sikeresen elvégeztem. Kérem közöljék velem valamely kísértetjárta kastély címét.

Ezzel a levéllel összefüggésben a Times egy másik olvasója ugyancsak levelet írt a lap szerkesztőjéhez s megállapította, hogy Angliában minden kastélyban csakugyan kísértet jár, aki miatt nem tudják eladni a kastélyt, de ez az örökösödési adó kísértete, amelyvel az osztrák Jungbauer aligha fog megbirkózni.

Anglia legfurcsább kísértete

A News Review a „kísértet-író” osztrák fiatalember aján-

latára válaszolva megírja, hogy a legközismertebb angol kastély, amelyben kísértet jár, a skóciai Glamis kastély, amely a Strathmore grófok tulajdona, jelenlegi tulajdonosa az angol királyné apja. A glamisi kísértet nemcsak a legközismertebb hanem a legfurcsább kísértete is Angliának és titkát csak a mindenkor családfő ismeri, aki közli az apáról-fiúra szálló titkot legidősebb fiával nagykorúsága napján.

A glamisi kísértet a kastély pincéjében titkos helyiségben lakik. Létezéséről és titkáról csak a jelenlegi Strathmore gróf az angol király apósa tud. Mikor barátai felvilágosítást kértek tőle, a gróf a következőt mondotta:

— A titok olyan borzasztó, hogy mindenkinek térdre borulva kellene hálát adni Istennek, hogy nem ismeri.

Milyen a glamisi kísértet?

A glamisi lakosság véleménye szerint a kísértet átlátszó, körülből akkora, mint egy jól megtermett férfi, ingerlékeny természetű, éles és hegyes karmai vannak, úgy, hogy veszedelmes dolog találkozni vele, a kastély borpincéjének közelében egy titkos helyiségben lakik. Glamisban még ma is emlegetik annak a pincemesternek az esetét, aki egyszer elbújt a pincében, hogy meglesse a kísértet. Mikor az akkori

Strathmore gróf leszállt a pincébe, követte a kísértet és mikor a gróf kinyitotta a titkos helyiség ajtaját, válla fölött benézett a szobába.

Egész életére eszelős lett attól, amit látott.

Visszont nem mondta el senkinek, hogy mit látott. Tény azonban, hogy azóta a kastély urai nem tudtak pincemestert kapni.

Azt is beszélnek, hogy egy nagy estély alkalmával a mostani Strathmore gróf apja maga szállt le a pincébe, hogy friss bort hozzon. Egy szolgát vitt magával. Mikor hosszabb ideig nem jött fel a pincéből, a vendégek nyugtalankodni kezdtek és utána néztek. Mikor a pince ajtajához értek, a gróf éppen akkor rohant ki a pincéből, halottsapadt volt, elhárított minden kérdezősködést és lakattal lezárta az ajtót. Ruhája és arca véres volt. Másnap a gróf felkérte vendégeit ne jöjjenek ki, amíg nem hallanak csengettyűszót. Háromnegyed óra múlva a csengettyű megszólalt és a vendégek felsőhajtván hagyták el a kastélyt.

Nyugdíjas postást esti órákban a Friss Ujság kézbesítéséhez bevezetett helyekre fix fizetéssel és mellék jövedelemmel felvesszünk. Jelentkezni a kiadóhivatalban.

Sportvonat Budapestre

szeptember 7—13

Utlevél és vízum nélkül

csak személyazonossági igazolvány szükséges

Lei 1340

Információk a

**WAGONS-LITS/COOK
ÉS EUROPA**

menetjegyirodákban

Oradea, Bulev. Regele Ferdinand

A különvonat utasai Budapestén a

„METROPOLE”-ba szállnak
Rákóczi-út 58. a város szívében.

150 modern szoba 4— pengőtől, teljes penzió 9— pengőtől. Patinás konyha. Valódi ardeali Flekkenkülönlegességek. Esténként szegedi Farkas Jóska cigányzenekara, d. u. és este Virány-jazz. — Tánc. — Perényi Lili énekel.

MEGKEZDIK MŰKÖDÉSÜKET A TÁBLAI BÜNTETŐTANÁCSOK

Nagyvárad, aug. 23. Szeptember 15-én országszerte megkezdik működésüket a táblai büntető-tanácsok. Ismeretes, hogy királyi dekrétummal már ki is nevezték a nagyváradai tábla büntető tanácsának elnökét és tagjait. Az új táblabírók azonban csak szeptember 15-én teszik le az esküt és lépnek hivatalba, de az ítéletábrán már is megkezdtek az előkészületeket, hogy az új bíróság 8-10 napon belül már meg is kezdhesse a tárgyalásokat.

A táblai büntető-tanács az ítéletábrán nagytermében tartja majd tárgyalásait. (Ebben a teremben tárgyalták annakidején a Reinitz-per.)

Az összes ügyek, amelyek régebben az esküdtsték hatásköré alá tartoztak, most a tábla elé kerülnek, amely első és utolsó fokon ítélkezik.

Az ítélet ellen csak semmisségi panasznak van helye a Semmissztékhez.

A büntényeken kívül a táblai büntető-tanács ítélkezik a közpénz-sikkasztási bűnperekben 50 ezer leien felüli értékben.

Az 50 ezer leig terjedő sikkasztási perekben első és utolsó fokon a törvényszék hármas speciális tanácsa ítélkezik.

A büntető perrendtartást is megváltoztatták:

Az eddigi szokás szerint az in contumaciam — távollétében elítélt vádlott — amennyiben 10 napon belül jelentkezett, kérhetette, hogy ügyében új tárgyalást tüzzenek ki. A jövőben

az in contumaciam hozott ítélet éppoly érvényes, mint a vádlott jelenlétében kimondott szentencia.

A vádlott csakis abban az esetben kérhet perújítást, ha elfogadható okkal tudja igazolni távollmaradását.

A büntető tanács elnöke lefolytatási végzést adhat ki a szabadrábon levő vádlott ellen. A táblai tanács előtt már csak kevés tanut hallgatnak ki. Az enök ugyanis előzetes vizsgálatot folytathat le.

Érdekes újítás, hogy

a szökésben levő, vagy ismeretlen helyen tartózkodó vádlott vagyonára bűnügyi zárlatot vezetnek

és a bűnügyi zárlatot csak akkor oldják fel, ha a vádlott jelentkezik. Ennek az intézkedésnek magyarázata az, hogy a megszökött vádlott ne élvez-

hesse nyugodtan vagyona gyümölcsseit.

Milyen ügyek kerülnek a táblai büntető-tanács elé?

A nagyváradai tábla büntető-tanácsa elé biharmegyei, szatmár-, szilágy- és máramarosmegyei bűntények: gyilkossági,

rablási és közpénzsikkasztási bűnpörök kerülnek. A táblai büntetőtanács fogja tárgyalni az albisi anyósgyilkos földműves, a szalárdi gyermekgyilkos nagyanya bűnpörét és egész sereg olyan régi közpénzsikkasztási bűnpör kerül majd a bíróság elé, amelyben eddig nem hoztak ítéletet.

Megkezdték Aradon a Csermák-bűnber tárgyalását, melynek 6 vádlottja, 58 károsultja és 100 tanuja van

Arad, aug. 23. Az utóbbi esztendő egyik legnagyobb szabású bűnügyét kezdte tárgyalni ma délelőtt az aradi törvényszék. Az ismeretes Csermák féle bűnper, amely közel egy teljes esztendőn keresztül foglalkoztatta az igazságügyi hatóságokat.

A Csermák bűnügynek hat vádlottja van: Csermák Ferenc

csehszlovákiai illetőségű festőművész és felesége, Kratochwill Jean ugyancsak csehszlovák illetőségű mérnök, Putici Victor nyugalmazott törvényszéki jegyző és felesége, valamint egy fiatal aradi ügyvéd. A per aktái több kilogram súlyúak és maga a vádirat terjedelme kisebb regénynek beillik. A nem mindennapi ügy-

ben nem kevesebb, mint 58 károsult, illetve feljelentő szerepel és ezeken kívül a tanúk száma jóval meghaladja a százat. Az összkár, melyet a terjedelmes vádirat felüntet, körülbelül kétfélmillió leit tesz ki.

Az ügy szokatlan nagyságára való tekintettel a főtárgyalás előreláthatólag legalább három napig tart.

Cukrászdát nyitott egy milliomos A sorsjegyen nyert sok pénz majdnem, bajt okozott egy családban

A londoni Fulham-negyedben kis cukrászda nyit meg, melyben Scala Emilio olasz származású cukrász árusítja a felesége által készített fagyaltot. A cukrászda megnyitásával az összes londoni ujságok foglalkoznak, mert Scala Emilio ismert ember Angliában. 1931-ben ugyanis az ir sorsjátékok háromszázötven millió leinek megfelelő összeget nyert. Mielőtt milliomos lett, uccai fagyaltárus volt és családjával együtt szűkös viszonyok között tengerte életét. A sorsjegyet is több rokonával közösen vásárolta. A főnyeremény körül éppen ezért hosszú ideig huzódó pereskedés támadt, de az angol bíróság végül is nyolcvan millió leinek megfelelő vagyont ítél meg neki. Ennek az összegnek egy részét azután felosztotta azon szegény rokonai között, akik nem tudtak hozzájárulni a sorsjegy megvásárlásához. Így is még több millió vagyona maradt. A gondtalan jólét azonban felborította a családi élet egyensúlyát, mert a fiai nem dolgoztak, hanem apjuk vagyonát költötték, amely rohamosan fogyott. Apjuk rábeszélésére végül is elhatározták, hogy újból visszatérnek a munkához és ezért azt ajánlot-

ták, hogy nyissanak cukrászdát. A milliomos Scala Emilio boldogan fogadta az indítványt megnyitotta a cukrászdát, amelyben két fia szolgálja ki

a vendégeket. Scala Emilio most úgy tervezi, hogy nagy népszerűségét kihasználva London több helyén nyit cukrászdát.

Revolveres szerelmi dráma egy dunai uszályon

Győr, aug. 23. Megdőböntő szerelmi dráma történt egy román uszályhajón, amely Romániából Bécs felé haladt. Amikor az uszályhajó Komárom közelébe ért,

a parton revolverdörrenéseket hallottak, majd észrevették, hogy egy fiatal nő összeesik,

egy férfi pedig agyon akarja magát löni, izgatott dulakodás után azonban kicsavarják kezéből a fegyvert. Látták a partról azt is, hogy

a férfi a Dunába próbál ug-rani, de ezt is megakadályozták.

Az izgalmas események után az uszályhajó kikötött s ekkor állapították meg, hogy valaképpen mi történt. A hajón

utazott édesanyjával Andrea Stelocia 16 éves, feltűnően szép román leány, akinek hosszabb ideje udvarolt Pajter Pepi hajókisérő, rémet tolmács.

A 32 esztendőes férfi megkérte a 16 éves leány kezét, de ő és édesanyja is kikoszorúzták,

emiatt egyre hevesebb veszekedések voltak közöttük, amelyek arra vezettek, hogy

a férfi revolvért rántott és a hajó fedélzetén álló leányra lőtt, aztán magával akart végezni, de ezt is megakadályozták.

A szerelmi dráma súlyos sebesültjét a győri kórházba vitték, a tolmácsot pedig a rendőrségre, hogy át kihajgassák.

Egy 17 éves fiú és 32 éves nő halálos revolveres tragédiája

Tegnap délután értesítették a veszprémi mentőket, hogy Radovics István mészáros-mester galambuccai lakásán Karát Teréz 32 éves házvezetőnő öngyilkossági szándékból magára lőtt és meghalt. A gyanu azonnal a 17 éves mészárosanone ellen irányult, mert a holttest mellett semmiféle fegyvert nem találtak és a lakók közül egyedül ő volt otthon. Pár perces kihallgatás után beismerte, hogy ő lőtte le véletlenségből a házvezetőnőt, azután a revolvert eldugta. A titokzatos tragédia ügyében folyik a nyomozás.

Daladier a részleges francia kormányválság megoldásáról

Páris, aug. 23. Jelentettük, hogy a francia munkaügyi és közmunkaügyi miniszter lemondott. Hivatalosan közlik, hogy De Monzie a közmunkaügyi és Pomaret képviselő a munkaügyi minisztérium vezetését veszi át. Daladier miniszterelnök Ramadier és Trossard lemondott minisztereknek megköszönte a kormány keretében kifejtett munkájukat és azután Lebrun köztársasági elnök elé terjesztette a két új miniszter kinevezéséről szóló okmányt.

Daladier francia miniszterelnök a délelőtti folyamán a hadügyminisztériumban dolgozott. Távozásban az újságírók előtt megerősítette, hogy a két miniszter lemondása valóban vasárnap esti rádióbeszédének a negyvenötórás munkahétéről szóló kijelentései miatt történt. Méltatta két munkatársának érdemeit s hangoztatta, hogy jogukban állott, hogy magánvéleményük legyen a szóbanforgó kérdésről és levonják ennek következtetéseit. A maga

részéről teljes mértékben fenn tartja a rádióbeszédében kifejtetteket. Az országot csak fokozott mukával lehet fejleszteni s egyébként Franciaország Európa egyetlen állama, ahol a negyvenórás munkahetet alkalmazták. Egyébként nem ellenzi ezt az intézkedést, sem a többi szociális törvényeket, a jelen pillanatban azonban feltétlenül szükséges, hogy az üzemek erőteljesen dolgozzanak és ki tudják elégíteni a nemzet védelme szükségleteit.

tak és az Adrenalin injekció pár percre meg is indította a szívműködést, de azután újra megállt a szív s nem is sikerült többé a szerencsétlen fiatal lányt életre keltetni.

A halálos baleset híre város szerte nagy részvétet keltett.

Nagy gabonaraklárat építenek az ország több helyén

București, aug. 23. A minisztertanács jóváhagyásával megkezdtek az országban a mezőgazdasági vidékek állomásain és kikötőin a nagy gabonarakláratok építését. A gabonarakláratok összes befogadóképessége ötvenezer vagon lesz.

Kilencszáz angol fontot akartak kicsempészni Budapestről

Budapest, aug. 23. A magyar valutaügyszég fizetési eszközökkel elkövetett bűntett miatt letartóztatta Balassa Mánó magyarországi részvénytársasági igazgatót és fiát, dr. Balassa Eriket. A letartóztatottak egy newyorki üzletbarátjuk címére küldött csomagban kilencszáz angol fontot akartak Magyarországból kicsempészni.

Egy aradi fiatal urilány halálos balesete

Aradról jelentik: Megdöbbentő szerencsétlenség történt vasárnap a déli órákban Aradon. A szerencsétlenség áldozata az aradi román társaság egyik rokonszenves tagja: Trimbition Felicia, Trimbition aradi iparügyi felügyelő tizenhat esztendő leánya. Trimbition Felicia rendes látogatója volt a városi szabadfürdőnek és vasárnap délelőtt is nagyobb társasággal ment ki a strandra. Fürdés után sétára indult és társaságával fél egy óra tájban érkezett vissza a katonai szabadfürdő közelébe, ahol magas vasrud áll a város felé vezető áramvezeték tartó oszlopa. Trimbition Felicia jókedvűen felugrott az oszlop vashágsójára és felkuszott a vasrud tetejére, ahol nyilván tornamutatványokat akart végezni. Amikor az oszlop tetejére ért és meg akart kapaszkodni egy kiálló vasrészbe, könyökével véletlenül hozzáért a több ezer voltos magasfeszültségű vezetékhez. — Az oszlop alatt álló társaság tagjai csak azt látták, hogy hirtelen

len elereszti a tartóoszlopot és zuhanni kezd lefelé. A lába azonban fennakadt egy kiálló vasgerendába és fejével lefelé függve maradt az oszlopon, mintegy öt méter magasságban.

A fürdőzők közül többen odarohantak s a szerencsétlen kislányt leemelték az oszlopról. Pár perc múlva orvosok érkeztek a helyszínre s megpróbálták az eszméletlen lányt magához téríteni. Az élesztési kísérletek több órán át tartot-

Letartóztatták az álarcos banditákat

Mulatozás közben fogták el a kolozsvári uccai támadás tetteseit

Cluj, aug. 23. Az elmúlt szombatra virradó éjjel Sandia Teodor sánger lakost kolozsvár határában álarcos banditák fosztották ki. A bravuros rendőri nyomozás már aznap délután kézrekerítette Botiser Rubin és Gáspár György ismert betörőket, akik a rabló-támadást végrehajtották.

Botiser az állatvásártéri kocsmák egyikében ismerkedett össze Sandia Teodorral, akiről kiderült, hogy különböző vásárokból nagyobb összeggel rendelkezik. Sandia hazaindu-

lásakor látszólag elváltak, de ez csak ürügy volt arra, hogy közben tettestársát, Gáspárt értesítse, akivel együttesen nyomon követték gyanútlan áldozatukat. Amint a feleacut elhagyatottabb részéhez érkeztek, a zsidó temető táján az álarcos Gáspár hirtelen elébe került és feltartóztatta a meglepett falusit. Miközben Sandia védekezni próbált, Botiser mögéje lopakodva leütötte, majd a mintegy 5000 lejt tartalmazó tárcáját ellopták és az eszméletlen embert a hely-

színen hagyták.

A két jómadarat ezuttal is a könnyen szerzett pénz szokásos átká: a könnyelmű mulatozás árulta el. Szombaton délután ugyanis az egyik külvárosi vendéglőbe tértek be, ahol zajos mulatságba fogtak a rabolt pénzen. A rendőrkvesztura közegei azonban felismerték a gyanúsan kölkező régi klienseiket és letartóztatták őket. Beismerő vallomásuk után mindkettőjüket átadták az ügyésznek.

Papen kém?

A Le Momert-ben olvassuk:

Miután nyári szabadságát saar-vidéki birtokán töltötte, a hírhedt politikus, kém és diplomata, hirtelen eltűnt a láthatárról. Köztudomásu, hogy Papen résztvett a német vezérkar legutóbbi nagy tanácskozásában és hogy ezután Münchenbe távozott. Most az a hír terjedt el, hogy Papen Henlein főhadiszállásán tartózkodik és az a megbízatása, hogy ellenőrizze a szudéta-vezér és Runciman lord között folyó megbeszéléseket.

Minthogy Papen megbízatása titkos, a hírt nehéz ellenőrizni, de megjegyezzük, hogy a hírt Londonban is rebesgették, abban az időben amikor Runciman lord Prágába készülődt.

Három hónapra ítélte a kolozsvári katonai törvényszék egy éjszakai telefontréfa tettesét

Érdekes ügyben ítélkezett a kolozsvári katonai törvényszék. Cocioabă Aurel Mănăștur-uti lakos azzal a váddal ke-

rült a bíróság elé, hogy augusztus 10-én éjnek idején telefonfelhívással megzavarta Blum Lázár Motilor ucca 33.

szám alatti lakost. A katonai törvényszék a vádlottat három hónapi elzárásra ítélte.

Egymásnak rohant Newyorkban két földalatti vonat

Newporkból jelentik: A newyorki földalatti vasut egyik szerelvénye teljes sebességgel belerohant az egyik állomáson veszteglő másik szerelvénybe. Egy vagon teljesen össze-

zuzódott, egy másik vagon kigyulladt. Hatalmas robbanás is történt. A zűrzavar főoka, hogy a lámpák is kialudtak. A menekülők sok társukat elta-

posták. A jelentések eddig egy halottról és száznegyvenöt sebesültről tudnak. A sebesültek közül tizennyolcnak állapotuk súlyos.

Hamis nyomon

— Regény — 32

— Mr. Rason keresi, Mr. Bristowe. Azt kéri, hogy fogadja őt néhány percre.

— Vezesse be, — hagyta meg Ray. — Szeretném, ha megismerkednék ezzel az emberrel, Joan. A Scotland Yard detektívje és a legkiválóbbak egyike.

— Talán négyszemközt kíván magával beszélni.

— Valószínűleg csak a szokásos fölvilágosításokért jött — felelte Ray. — Rason, bement magát Miss Halletnek. Joan bólintott.

— Remélem, hogy máskor fogok találkozni Mr. Rasonnal — mondta nyájasan és az ajtó felé indult, de Rason tiltakozott.

— Kérem, Miss Hallett, miattam ne távozzék. Csak félperce akarok beszélni Mr. Bristowe-val és egyáltalán nem titok a mondani valóm.

Joan az ablakhoz vonult és kinézett az utcára. A háta mögött Rason kis dobozt húzott elő és gyöngytűt vett ki belőle.

— Ezt találták a holttesten mondta halkán. — Nem ismeri véletlenül? Nagyon fontos és szeretnék tudni.

Bristowe a kezébe vette a tűt és rábámult.

— Jó Isten! — kiáltotta.

— Tehát ismeri a tűt? — kérdezte Rason.

— Igen... Nem... Nem tudom. Nagyon hasonlít egy tűhöz, amelyet nemrég láttam, habár persze, nem lehet ugyan az. Nézzé, Joan...

Joan megfordult és Ray elé tartotta a tűt.

— Ez a tű meglehetősen — mondta Ray. — Látja, ugye, hogy miért?

— De hiszen ez az anyám tüje! — kiáltott Joan nyomban és Rayről Rasonra nézett.

— En is rögtön azt gondoltam — mondta Ray, — de persze, nem lehet az. A nagybátyám holttestén találták.

Joan a kezébe vette a tűt.

— Ha nem az anyám tüje, akkor teljesen olyan minden részletében.

— Meglehetősen ritka a fogalata — jegyezte meg Rason.

— Nem tudom, hogy ritka-e vagy sem — mondta Joan, mi közben alaposan nézegette a tűt — de azt tudom, hogy az anyám tüje családi örökség és ez a tű pontosan olyan, mint az anyámé.

— Persze, lehet, hogy a tű Mrs. Halletté — szólt Ray. — Talán elejtette és a bácsim fölétele. Azt hiszem, a bácsim tegnap délután Mrs. Hallettnél volt.

— Majd megkérdezem, hogy a tűvé-e ha hazamegyek — mondta Joan. — Megtelefonálom a választ. Mr. Rason?

(Folytatjuk)

Mégis bíróság elé kerül Schuschnigg kancellár

Megjelent a volt osztrák kormányok tagjait felelősségre vonó törvényrendelet

Berlin, aug. 23. A német hivatalos lap vasárnapi száma közli azt a törvényerejű cikket, amelynek a következő a címe: „A volt osztrák szövetségi kormányok tagjainak és bűntársainak felelőssége.” Ez a törvény megállapítja, hogy ezeknek a

kormányoknak tagjai politikai tevékenységükkel ellenséges cselekedetekre ragadtatták magukat a német néppel szemben és bűnösök abban, hogy visszaéltek hatalmukkal. A volt osztrák kormányok tagjait és — mint a rendelet törvény mordja — bűntársaikat a bé-

csi állami törvényszék elé küldik. A törvény alapján első sorban Schuschnigg kancellárt állítják bíróság elé, de ugyanaz lesz a sorsa a különböző tartományi kormányzóknak és Bécs volt főpolgármesterének is.

APRÓHIRDETÉSEK

Előfizetési díj havonta 40 lei — Megjelenik mindennap

ÁLLÁS

Jómegjelenésű csakis intelligens hölgyeket és urakat szép keresethez juttatunk ügynöki teendők elvégzésével. Cím a kiadóban. 3446.

Cipészsegédek női expérmunkára felvétetnek. Str. Nic. Iorga 14. Pappnál. 3502

Fűtőt, szerelőt felveszünk. Flora kalapgyár, Str. Anonimă 1/a. 3501

Jómunkás cipészsegéd férfi és női munkára felvétetik. T. Vladimirescu No. 16. 3495

Fiatallal román boltiszolgát azonnalra felveszek. London, Str. Cosbuc 10. 3496

Kötő felvesz önálló varrónőt és spulnizó leányt azonnalra. Str. Oituz 2. alatt. 3494

VÉTEL-ELADÁS

Eladó 20 család kaptáros méh. Szabó Gábor, Nojorid (Nagyürögd). 3499

Mennyországot létesít a „néger isten” Roosevelt nyaralója mellett

Newyorkból jelentik: Kellemtelen meglepetés érte Rooseveltnél, aki pihenőjét birtokán, a Newyork államban fekvő Hydeparkban szokta eltölteni: a birtokával szomszédos területet megvásárolta a „néger isten”, akit Amerikában mint „isteni atyát” ismernek. Az isteni atya a Roosevelt birtokával szomszédos területen „néger mennyországot” rendezett be. Mint ismeretes, a néger isten, akit hívei Messiásnak tartanak, pályáját Baltimoreban mint kereszt kezdté és egyúttal baptista vasárnapi iskolákban prédikált. Ma híveinek „egyházi adójából” magánrepülőgépet, gyönyörű autót tart és az elképzel-

hető legnagyobb fényűzésben él.

Roosevelt birtokának szomszédosságában máris megjelent husz néger, az isteni atya „angyalainak” előőse, hogy berendezze a néger mennyországot. Egy héten belül a néger mennyország teljes üzemben lesz és 200 újabb „angyal” várnak.

Makulatura újságpapír kapható kis és nagy mennyiségben Pásztor Ede cégnél Piața Mihai Viteazul 4.

NYOMATOTT PÁSZTOR EDE CÉGNEL ORADEA

SPORT

Nagyvárad győzelme a marosvásárhelyi Makkabea uszóversenyén

Marosvásárhely, aug. 23. A marosvásárhelyi Makkabea uszóversenyen, amelyek a marosvásárhelyi Makkabea, a kolozsvári Haggibor, az aradi Hakoah és a nagyvárad Makkabea vettek részt, a Makkabea a harmadik helyre került. Fischer (Makkabea) megnyerte a 100 m. hát és 200 m. melluszást.

Olaszország. Magyarország 12:4

Ökölvívó mérkőzés Triesztben. A magyar versenyzők közül csak a pehelysúlyú Frigyes és a középsúlyú Szigeti győzött

Rádió műsor

CSÜTÖRTÖK:

Bucuresti. 7.30 Ritmikus torna rádióhíradó, reggeli hangverseny, háztartási orvosi tanácsok, 13 Időjelzés, időjárás kulturális hírek, sport, vízállás-jelentés. 13.10 Déli hangverseny közvetítése. Közben Sport híreknek adása. 13.40 Gramofonlemez. 14.15 Hírek, időjárás-jelentés, rádióhíradó 14.30 Gramofonlemez. 15 Hírek. 16.45 Előadás. 19 Táncclemez. 20 Felolvasás. 20.15 Serbanescu Miklós énekhangversenyének közvetítése. 22.30 Hírek. 22.45 Vendégül zene. Majd hírek közvetítése külföldre németül és franciául. Utána közlemények.

Budapest I. 7.45 Torna. Utána: Gramofon. 8.20 Étrend. 11 Katonai diszszemle Magyarország kormányzója tiszteletére. 11.40 Hírek. 12.10 Vízjelző szolgálat. 13 Harangszó. 13.05 Gordonka. 14.15 A rádió szalonzenekara. 17.15 Előadás. 18 Előadás. 18.30 Jazz. 19.10 Előadás. 19.40 Hírek szlovák nyelven. 19.50 A berlini Opera diszszemléje Magyarország kormányzója tiszteletére. 21.10 Külügyi negyedóra. 21.30 Hírek. 23.15 Időjárás-jelentés. — 23.20 Hírek német és olasz nyelven. 1.05 Hírek latinul.